

Predavanje Marija Pintarića o poveznicama između kiparstva Rijeke i Ljubljane u 18. stoljeću

RIJEČKO-LJUBLJANSKE KIPARSKE POVEZNICE

Udomaćena riječka obitelj Orlando u Rijeci se tijekom 18. stoljeća istaknula velebnom novčanom donacijom za preuređenje gotičkog svetišta Zborne crkve (Assunte) i gradnju novog glavnog monumentalnog mramornog oltara. Uz to, početkom 18. stoljeća pa sve do 1730-ih imali su jednu od najznačajnijih uloga u riječkoj trgovini i oni su zaslužni za početak riječko-ljubljanske kiparske poveznice, kaže Mario Pintarić, asistent na Odsjeku za povijest umjetnosti riječkog Filozofskog fakulteta. Uvodne su to riječi u predavanju o poveznicama između kiparstva Rijeke i Ljubljane u 18. stoljeću, a Pintarić će pojasniti kako je do njih došlo, kakvu je ulogu u tome imala obitelj Orlando, te jesu li se poveznice nastavile u kasnijim razdobljima.

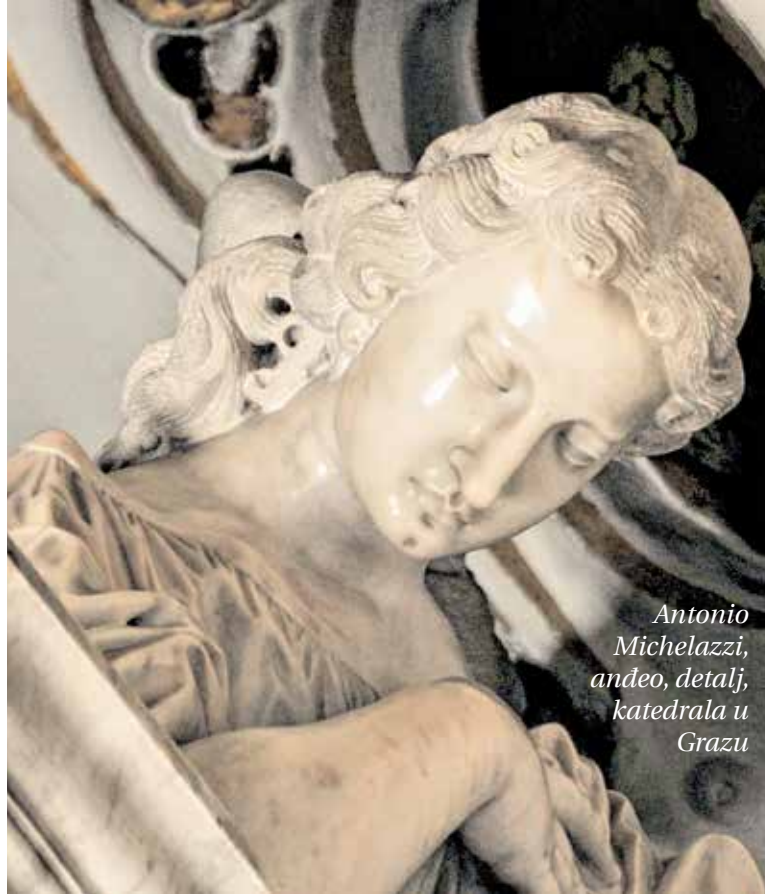
Obitelj Orlando

- Obitelj Orlando ubrajala se u istaknute brodovlasnike i trgovce te su posjedovali velik broj zemljišta u Rijeci, ali i na području Kranjske, tako da su trgovačke, ali i privatne veze bile preduvjet budućih umjetničkih. Zbog poslovnih veza s Ljubljanom, car Karlo VI. dodijelio je obitelji 6. veljače 1715. grbovnicu kojom su Orlandovi postali kranjski plemići. U obitelji se posebno istaknuo Antonio Giacomo koji je u Rijeci vodio podružnicu Bečke Istočne Kompanije koja je bila zadužena za trgovinu sa Sicilijom. Njemu je u vođenju riječke filijale od 1719. do 1725. pomagao ljubljanski plemić i trgovac Francesco de Raigersfeldt. Stoga su obojica često boravili u kranjskoj prijestolnici kako bi u

ime Bečke Kompanije dogovarali određene poslove oko transporta raznovrsne robe u mnogobrojne unutrašnje dijelove Habsburške Monarhije, kaže Pintarić. Dodaje da možemo slobodno reći kako je upravo obitelj Orlando zaslužna što se u riječkoj Zornoj crkvi susrećemo s, u to vrijeme, vodećim altaristom na području Kranjske, ljubljanskim altaristom Lukom Mislejom.

- U tome im je zasigurno mogao pomoći tadašnji rektor ljubljanskog isusovačkog kolegija Riječanin Zaharija Gladič, a koji je bio rodbinski povezan s obitelji. Stoga su Orlandovi prilikom podizanja novog glavnog mramornog oltara u Zornoj crkvi angažirali upravo Misleja i time prekinuli dotadašnji kontinuitet naručivanja mramornih

Udomaćena riječka obitelj Orlando u Rijeci se tijekom 18. stoljeća istaknula velebnom novčanom donacijom za preuređenje gotičkog svetišta Zborne crkve (Assunte) i gradnju novog glavnog monumentalnog mramornog oltara. Uz to, početkom 18. stoljeća pa sve do 1730-ih imali su jednu od najznačajnijih uloga u riječkoj trgovini i oni su zaslužni za početak riječko-ljubljanske kiparske poveznice

Antonio Michelazzi, andeo, detalj, katedrala u Grazu

Grb obitelji Orlando

OSTERREICHISCHES STAATSARCHIV

Mario Pintarić

PRIVATNA ARHIVA

oltara kod goričkih ili gradišćanskih altarističkih radionica. Kako je Mislej prvenstveno bio altarist, on je prilikom opremanja oltara mramornim skulpturama surađivao s venecijanskim kiparima. Tako je riječke kipove svetog Šimuna, svetog Antuna Padovanskog, svete Ane i svete Margarete, a koji ujedno predstavljaju i imenjake zaštitnike obitelji Orlando, naručio kod uglednog kipara Jacopa Contierija. Veze između ljubljanskih i riječkih kipara nastavile su se u drugoj četvrtini 18. stoljeća kroz poznanstvo Francesca Robbe i Antonija Michelazzija, govori Pintarić, kao stručnjak za rad

Antonija Michelazzija, svestranog baroknog umjetnika koji je svojim radom i djelovanjem obilježio umjetnost 18. stoljeća u Hrvatskoj.

Poznanstvo Robbe i Michelazzija

- Oba kipara imala su vrlo sličan početak karijere. Tako se Venecijanac Francesco Robba nakon školovanja u rodnome gradu preselio u Ljubljani i tamo otvorio radionicu. S druge strane, Antonio Michelazzi je kao mladi kipar došao je u Rijeku iz Gradisce d'Isonzo te ispred gradskih zidina 1733. otvorio kiparsku i altarističku »bottegu«, kaže Pintarić.

Veze između ljubljanskih i riječkih kipara nastavile su se u drugoj četvrtini 18. stoljeća kroz poznanstvo Francesca Robbe i Antonija Michelazzija, govori Pintarić, kao stručnjak za rad Antonija Michelazzija, svestranog baroknog umjetnika koji je svojim radom i djelovanjem obilježio umjetnost 18. stoljeća u Hrvatskoj

O poznanstvu između dvojice majstora svjedoči arhivski zapis iz riječke bratovštine Gospe od Sedam Zalosti. Michelazzi je 1747. boravio u Ljubljani kako bi za bratovštinu naručio novu drvenu procesijsku skulpturu Bogorodice.

- Međutim, kada je kip dopremljen u Rijeku, članovi bratovštine bili su nezadovoljni izgledom skulpture i zbog toga su od Michelazzija tražili objašnjenje. Tada riječki kipar navodi kako je on naručio kip prema jasnim uputama gaštalda bratovštine i navodi kako njegove riječi može pismom potvrditi upravo kipar Francesco Robba koji mu je pomogao u traženju majstora. Također, Michelazzi je tijekom 1740-ih preuzeo velik broj narudžbi za klesanje oltara i kipova, a u tome su mu pomogli Robbini ljubljanski suradnici što svjedoči o jasnim vezama između dvaju glavnih protagonista barokne skulpture 18. stoljeća na istočnoj obali Jadrana te u Kranjskoj, zaključuje Mario Pintarić.

Jakov KRŠOVNIK

Glavni oltar Zborne crkve u Rijeci, detalj

MARIO PINTARIĆ